

PLAN ROZWOJU MUZEUM IM. KS. STANISŁAWA STASZICA W HRUBIESZOWIE

I. Wstęp

Muzeum w Hrubieszowie powstało w 1965 r. z inicjatywy hrubieszowskich regionalistów. W pierwszym okresie nosiło nazwę Muzeum Ziemi Hrubieszowskiej Towarzystwa Regionalnego Hrubieszowskiego. W październiku 1966 r. zostało upaństwowione, a od czerwca 1972 r. do października 1999 r. funkcjonowało jako oddział Muzeum Okręgowego w Zamościu. Od października 1999 r. placówka zmieniła swój status i jest instytucją powiatową, noszącą nazwę Muzeum im. ks. St. Staszica w Hrubieszowie. Od czerwca 1972 r. stałym lokum stał się barokowo-klasycystyczny dworek Du Chateau, jedna z najbardziej reprezentacyjnych budowli miasta. Od grudnia 1984 r. po wykonanym wówczas remoncie obiektu, znajdują się pracownie pracowników merytorycznych, magazyny muzealiów, biblioteka natomiast w części parterowej znajduje się sale ekspozycyjne, w których prezentowane się wystawy stałe i czasowe, a także organizowane są inne wydarzenia o charakterze kulturalnym i naukowym.

- Status prawny

Podstawą prawną funkcjonowania Muzeum jest uchwała Nr XI/58/99 Rady Powiatu w Hrubieszowie z dnia 27 września 1999 r. w sprawie utworzenia muzeum samorządowego.

Muzeum jest wpisane do rejestru instytucji kultury Starostwa Powiatowego w Hrubieszowie pod poz. nr 1 (zaświadczenie OR.0717/46/99 z 5.10.1999r). Muzeum

posiada statut nadany uchwałą Nr XXII/193/2008 Rady Powiatu w Hrubieszowie z dnia 30 grudnia 2008 r. Aktualny regulamin organizacyjny obowiązuje od stycznia 2013 r.

- Zatrudnienie

W Muzeum na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony zatrudnionych jest 13 pracowników (stan na 31.08.2023) w wymiarze 13 etatów (zgodnie z zapisami Regulaminu organizacyjnego).

- pracownicy merytoryczni – 6 etatów

- pracownicy obsługi Muzeum (dozorcy, montażyści wystaw, opiekunowie ekspozycji) – 5 etatów

- pracownicy administracyjni (dyrektor, główny księgowy/archiwum zakładowe) – 2 etaty.

Dodatkowo w ramach Robót Publicznych, za pośrednictwem Powiatowego Urzędu Pracy, na czas określony zatrudnieni są pracownicy sezonowi do obsługi ruchu turystycznego oraz prac wykopaliskowych na terenie Powiatu Hrubieszowskiego

- Podpisana została umowa z firmą zewnętrzną, pełniącą dozór nocny w muzeum.

- Budżet placówki

- Muzeum im. ks. Stanisława Staszica jako instytucja kultury Powiatu Hrubieszowskiego finansowana jest w przeważającej mierze w ramach dotacji podmiotowej Organizatora, która od kilku na rok 2023 wynosi 1.050.000,00 zł.

- Dodatkowo placówka w ramach działalności statutowej prowadzi działalność gospodarczą, polegającą m.in. na sprzedaży biletów i wydawnictw, usługach przewodnickich, usługach nadzoru archeologicznego, lekcjach muzealnych, z których uzyskuje dochód własny.

- W zależności od możliwości pozyskiwane są dodatkowe środki finansowe w ramach projektów finansowanych z różnych programów (MKiDN, NCN, PROW i inne).

- W trakcie realizacji jest kilka projektów dofinansowanych ze środków zewnętrznych w tym ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego złożono 2-letni (2022-2023) projekt pn. *Skarb denarów z Cichobórza – największy, od ponad pół wieku, depozyt monet rzymskich odkryty na ziemiach polskich*, dotyczący konserwacji i opracowania jednego z

najważniejszych odkryć archeologicznych nie tylko w powiecie hrubieszowskim, ale również w całej Polsce i Europie.

- Muzealia

Muzeum, zgodnie z zapisami Statutu oraz *Ustawą o muzeach* z dnia 21 listopada 1996 r. realizuje swoje cele poprzez:

- 1) gromadzenie zabytków w statutowo określonym zakresie;
- 2) katalogowanie i naukowe opracowywanie zgromadzonych zbiorów;
- 3) przechowywanie gromadzonych zabytków, w warunkach zapewniających im właściwy stan zachowania i bezpieczeństwo, oraz magazynowanie ich w sposób dostępny do celów naukowych;
- 4) zabezpieczanie i konserwację zbiorów oraz, w miarę możliwości, zabezpieczanie zabytków archeologicznych nieruchomych oraz innych nieruchomych obiektów kultury materialnej i przyrody;
- 5) urządzenie wystaw stałych i czasowych;
- 6) organizowanie badań i ekspedycji naukowych, w tym archeologicznych;
- 7) prowadzenie działalności edukacyjnej;
- 7a) popieranie i prowadzenie działalności artystycznej i upowszechniającej kulturę;
- 8) udostępnianie zbiorów do celów edukacyjnych i naukowych;
- 9) zapewnianie właściwych warunków zwiedzania oraz korzystania ze zbiorów i zgromadzonych informacji;
- 10) prowadzenie działalności wydawniczej.

Na dzień 31.08.2023 w zbiorach Muzeum, wpisanych do ksiąg inwentarzowych poszczególnych działów znajduje się łącznie niemal 17,5 tysiąca pozycji.

Muzealia magazynowane są w pięciu pomieszczeniach magazynowych w siedzibie Muzeum oraz jednym mieszczącym się poza terenem placówki. Począwszy od kwietnia 2019 roku, dzięki decyzji Zarządu i Rady Powiatu w Hrubieszowie Muzeum korzysta z pomieszczeń magazynowych i pracowni merytorycznej dla Działu archeologicznego, zlokalizowanych w dawnej siedzibie Urzędu Pracy w Hrubieszowie, przy ulicy Łaziennej 5, gdzie zagospodarowano około 100 m² na cele muzealne i miejsce to pełni w tej chwili

kluczową rolę dla magazynowania tzw. zabytków masowych z obszaru powiatu hrubieszowskiego.

II. WIZJA MUZEUM

Muzeum im. ks. Stanisława Staszica w Hrubieszowie jest jedną z kilku placówek muzealnych w regionie utworzonych w wyniku odłączenia się w 1999 roku od Muzeum Zamojskiego w Zamościu. Jako samodzielna samorządowa instytucja kultury wchodząca w skład Powiatu Hrubieszowskiego, konsekwentnie od kilkunastu lat buduje swoją renomę oraz kształtuje rozpoznawalną w środowisku muzealnym i naukowym wizytówkę. W ciągu ostatnich lat Muzeum zyskało miano placówki, która obok statutowej działalności wystawienniczej, prężnie udziela się jako ośrodek o charakterze naukowym i wydawniczym.

- Szczególny nacisk, podobnie jak w minionych dekadach, położony będzie na promowanie dziedzictwa archeologicznego, gdyż obok walorów historycznych, architektonicznych czy artystycznych, to właśnie z dziedziną archeologii często kojarzony nasz region. Dzieje się tak m.in. za sprawą coraz liczniejszych i coraz bardziej sensacyjnych odkryć dokonywanych zarówno w trakcie planowanych badań wykopaliskowych czy dokonywanych przez poszukiwaczy-hobbystów.

- Równie istotna będzie konsekwentna rozbudowa „Galerii twórczości Pawła Gajewskiego”. W muzeum prezentowana jest jedyna w kraju wystawa prac tego artysty, a hrubieszowskie muzeum jest jedyną w Polsce instytucją, która prowadzi badania naukowe nad jego życiem i twórczością.

- Ostatnie lata pokazały również, że coraz większy nacisk w muzealnej działalności należy położyć na prezentowanie i promowanie postaci związanych z danym regionem. W związku z czym kontynuowane będą spotkania, prelekcje, warsztaty muzealne przybliżające sylwetki ważnych dla lokalnej społeczności osób – artystów, regionalistów, społeczników. Rozwinięta zostanie „Galeria znanych postaci Ziemi Hrubieszowskiej”.

- Muzeum powinno być miejscem aktywnego spędzania czasu. Uczestnictwo, szczególnie grup szkolnych, w wydarzeniach organizowanych przez Muzeum, nie może być ograniczone do biernego oglądania wystawy czy uczestnictwa w lekcji muzealnej. Realizowany od kilku lat program łączenia wystaw czasowych z aktywnymi warsztatami dedykowanymi dzieciom i młodzieży, spotkał się z bardzo pozytywnym odbiorem. Warsztaty muzealne o tematyce świątecznej (wielkanocne i bożonarodzeniowe) uzupełnione są o warsztaty andrzejkowe. Natomiast w przypadku realizowanych dodatkowo projektów finansowanych ze środków zewnętrznych, każdorazowo uwzględniane są zajęcia z bezpośrednim udziałem odbiorców.

Obrany kierunek będzie kontynuowany. Muzeum powinno być postrzegane jako miejsce nowoczesne i atrakcyjne dla każdej grupy odbiorców pod względem sposobu przekazywania informacji o przeszłości regionu hrubieszowskiego.

III. Plany inwestycyjno-remontowe

- Siedziba Muzeum

Od czerwca 1972 roku siedzibą Muzeum jest wpisany do rejestru zabytków Dwór du Chateau z końca XVIII wieku. Ostatni gruntowny remont obiektu miał miejsce na przełomie lat 70/80-tych. Od tego czasu kondycja i wygląd budynku uległy znacznemu pogorszeniu. Od 2015 roku dzięki dofinansowaniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, możliwe było przeprowadzenie remontu dachu, stropodach i systemu rynien, natomiast w latach 2018-2021, dzięki środkom zewnętrznym oraz dotacjom celowym przeprowadzono szereg prac remontowych (izolacje fundamentów, renowacja elewacji i wymiana lub remont stolarki okiennej i drzwiowej).

W związku z powyższym w ciągu najbliższych lat nie będzie konieczności przeprowadzenia kosztownych prac konserwatorskich, gdyż zostały już one wykonane. Zaplanowano jedynie doraźne prace remontowe związane z zachowaniem istniejącego stanu.

Gospodarka finansowa środkami własnymi Muzeum, prowadzona będzie w sposób umożliwiający nie tylko prawidłowe funkcjonowanie placówki, ale także w sposób

racjonalny, ekonomiczny pozwalający na zabezpieczenie wkładu finansowego w prace remontowe.

Warto także wziąć pod uwagę możliwość podświetlenia elewacji budynku, celem uzyskania atrakcyjnego wyglądu siedziby Muzeum w godzinach wieczornych. W chwili obecnej budynek podświetlony jest w ramach oświetlenia ulicznego, jednak by lepiej wydobyć walory architektoniczne obiektu, konieczne jest wykonanie dedykowanego systemu. Uzależnione to będzie od kosztów takiej instalacji i możliwości finansowych.

- Magazyny

Zaadoptowane na cele magazynowe powierzchnie w siedzibie dawnego Urzędu Pracy, w chwili obecnej w zupełności zaspokajają zapotrzebowanie placówki.

Jednak w przypadku znacznego przyrostu liczby materiałów zabytkowych, np. w związku z planowanymi badaniami archeologicznymi przy budowie północnej obwodnicy Hrubieszowa, może zaistnieć potrzeba zwiększenia przestrzeni magazynowej.

Jednak w okresie kolejnych kilku lat nie przewiduje się problemów w tym zakresie. Magazyny będą doraźnie remontowane i porządkowane podczas każdej inwentaryzacji zbiorów.

- Wnętrza

W ciągu ostatnich lat przeprowadzono gruntowne remonty większości sal wystawienniczych. Uwzględniały one przede wszystkim konieczną wymianę instalacji oświetleniowej, oraz montaż podwieszanych na szynach reflektorów, pozwalających na atrakcyjne i nowoczesne prezentowanie muzealiów.

Pełnej modernizacji, jak dotąd, nie zostały poddane sale, na których prezentowana jest stała wystawa etnograficzna. Wymienione zostało jedynie oświetlenie, gdyż istniejące do 2020 roku, było przestarzałe i nieodpowiadające jakimkolwiek obecnym standardom oświetlenia. Opracowany został nowy scenariusz i koncepcja plastyczna stałej wystawy etnograficznej, tak by nowe oświetlenie w atrakcyjny sposób komponowało się z nowym wyborem zabytków. W obu przypadkach zastosowane będą innowacyjne sposoby prezentacji oraz multimedia.

W ciągu najbliższych kilku lat podejmowane będą starania, by zdobyć środki finansowe na całkowitą modernizację wystawy etnograficznej.

Pozostałe sale wystaw stałych i czasowych aranżowane będą na bieżąco w zależności od tematyki wystaw oraz od wydarzeń organizowanych w Muzeum.

IV. Plany wystawowe, wydarzenia cykliczne i plenerowe.

Hrubieszowskie Muzeum w ciągu ostatnich kilku lat zorganizowało szereg wystaw czasowych z własnych lub pozyskanych z innych placówek muzealnych i prywatnych zbiorów, które z uwagi na scenariusz i aranżację plastyczną zyskały duży rozgłos i cieszyły się dużym zainteresowaniem wśród odwiedzających. Planowane na najbliższe sezony wystawy koncentrować się będą wokół kilku kluczowych zagadnień:

1. Twórczość artystyczna – prezentacja i promocja artystów, pochodzących z regionu hrubieszowskiego
2. Twórczość artystyczna – prezentacja dzieł sztuki artystów o zasięgu międzynarodowym
3. Archeologia regionu hrubieszowskiego – najnowsze i najbardziej spektakularne odkrycia zabytków pochodzących z regionu
4. Archeologia światowa – ekspozycje prezentujące zabytki o najwyższej randze europejskiej i światowej, przygotowywane przy współpracy z muzeami krajowymi i zagranicznymi .
5. Historia i etnografia Polski i regionu – ekspozycje prezentujące wybrane zagadnienia i sylwetki osób związanych z regionem hrubieszowskim oraz wpisujące się w ogólnopolskie obchody rocznic wydarzeń historycznych i postaci z nimi związanych.
6. Regionalizm
7. Inne
8. Międzynarodowa Noc Muzeów, Europejskie Dni Dziedzictwa – wystawy okolicznościowe, rocznicowe

Zgodnie z założeniami i doświadczeniami ubiegłych lat, każdego roku organizowane są dwie duże wystawy czasowe oraz od 4-6 wystaw czasowych na mniejszą skalę. W

zależności od tematyki wystawy oraz możliwości finansowych, opracowywane i drukowane będą katalogi wystaw lub mniejsze foldery promocyjno-informacyjne.

Oprócz wydarzeń o charakterze wystawienniczym organizowane będą wydarzenia o charakterze plenerowym - cyklicznym lub jednorazowym. Od 2008 roku hrubieszowskie Muzeum jest jednym z głównych organizatorów Biesiad archeologicznych w Masłomęczu, imprezy tematycznej o ogólnopolskiej renomie, odwiedzanej przez kilka tysięcy osób. W kolejnych latach wydarzenie to wciąż współorganizowane będzie przez Muzeum.

Od 2018 roku Muzeum jest również współorganizatorem wydarzenia plenerowe pn. Bitwa nad Bugiem 1018. Imprezy te we współpracy m.in. z Muzeum Narodowym w Lublinie realizowane będą co dwa lata.

V. Konkursy, warsztaty, zajęcia edukacyjne

- Współczesne muzea swoją statutową działalność powszechnie łączą z działaniami zbliżonymi do aktywności podejmowanych przez domy i ośrodki kultury. Wobec czego od wielu lat, także hrubieszowskie Muzeum angażuje się w organizację konkursów plastycznych, archeologicznych, historycznych itp. Szczególną rolę odrywa tu konkurs plastyczny pn. *Moja przygoda w Muzeum* oraz konkursy o tematyce świątecznej. Będą one organizowane także w kolejnych latach, gdyż angażują one setki osób z miasta i regionu.
- Wystawom czasowym coraz częściej towarzyszy oferta edukacyjna dla uczniów szkół. W przypadku wybranych wystaw czasowych, przygotowane będą aktywne warsztaty i zajęcia dla młodzieży szkolnej;
- cyklicznie organizowane będą warsztaty etnograficzne (wielkanocne i andrzejkowe), w których od lat udział bierze każdego roku ponad 1000 osób w ciągu kilku tygodni.
- Ważnym elementem działalności muzealnej jest przygotowywanie i prowadzenie lekcji muzealnych. Realizowane w ubiegłych latach tematy, poszerzone będą o nowe zagadnienia związane z bieżącymi wystawami i rocznicami.

VI. Działalność naukowo-badawcza i wydawnicza

Hrubieszowskie Muzeum zarówno w skali regionu lubelskiego, jak i w skali kraju, postrzegane jest jako jeden z prężniej działających ośrodków, który obok podstawowej

działalności muzealnej, wiele uwagi poświęca terenowym badaniom archeologicznym. Dziedzictwo archeologiczne powiatu hrubieszowskiego należy do najciekawszych i najcenniejszych w skali kraju, przez co wymaga szczególnego zaangażowania hrubieszowskiej placówki muzealnej. W ciągu ostatniej dekady prowadzone przez Dział archeologiczny badania wykopaliskowe i ich wyniki prezentowane były na ogólnopolskich i międzynarodowych konferencjach naukowych.

W trakcie kolejnych lat, obrany kierunek naukowo-badawczego rozwoju placówki będzie kontynuowany poprzez:

- pozyskiwanie środków zewnętrznych na opracowanie zbiorów muzealnych (archeologicznych, ale także historycznych, etnograficznych i artystycznych)
- programowe badania wykopaliskowe na stanowiskach archeologicznych w Gródku, Rogalinie, Mołożowie, Hrubieszowie, Honiatyczkach, Gródku i innych;
- doraźne ratownicze badania wykopaliskowe w całym regionie (na podstawie przypadkowych odkryć i zgłoszeń);
- współpracę z ośrodkami akademickimi (Instytut Archeologii UMCS w Lublinie, Instytut Archeologii Uniwersytetu Rzeszowskiego i inne) w zakresie organizacji praktyk studenckich;
- współpracę w ośrodkami badawczymi w kraju i zagranicą w zakresie analiz i konserwacji pozyskanych zabytków;
- organizacja konferencji naukowych na terenie powiatu hrubieszowskiego;
- udział w konferencjach naukowych w kraju i zagranicą, na których prezentowane będą naukowe dokonania pracowników Muzeum w Hrubieszowie;
- publikacje (książkowe, artykuły w czasopismach naukowych i popularnonaukowych, katalogi, foldery);
- kwerendy muzealne i terenowe;
- prowadzenie nadzorów archeologicznych.

VII. Kadry

- W najbliższej przyszłości nie planuje się zmiany stanu zatrudnienia. Kluczowe będzie utrzymanie go na obecnym poziomie. Dopóki możliwe będzie uzyskiwanie dofinansowania zatrudnienia w ramach środków zewnętrznych (PUP – staże, prace interwencyjne, roboty publiczne), poziom zatrudnienia nie będzie zwiększany.

- W zależności od okoliczności, część prac będzie zlecana na zewnątrz na podstawie umów cywilno-prawnych (tłumaczenie, korekty tekstów, projekty graficzne, występy artystyczne itp.).

-Wszyscy pracownicy merytoryczni ukończyli studia podyplomowe w zakresie muzealnictwa, zatem uzyskali wykształcenie niezbędne dla uzyskania kolejnych stopni muzealnych (adiunkt, kustosz).

- Wśród kadry merytorycznej znajduje się jedna pracownica z tytułem doktora, kolejna jest w trakcie studiów doktoranckich (II rok), a w roku akademickim 2023/2024 kolejna zamierza rozpocząć naukę w Szkole Doktorskiej UMCS w Lublinie.

- W związku z koniecznością całodobowej ochrony obiektu, kontynuowana będzie umowa z firmą zewnętrzną o świadczenie usługi dozoru nocnego nad siedzibą Muzeum.

- Usługi porządkowe przed siedzibą Muzeum (sprzątanie i odśnieżanie chodnika) również zlecone będzie na zewnątrz.

VIII. Działalność promocyjna i informacyjna

Funkcjonowanie instytucji kultury w tym także placówek muzealnych, nieodłącznie związane jest z obecnością w mediach tradycyjnych (telewizja, radio, prasa) jak również w przestrzeni internetowej. Kontynuowana będzie współpraca z przedstawicielami mediów.

W związku z wciąż rosnącą popularnością mediów społecznościowych, stanowią one będą jedno z głównych źródeł pozyskiwania informacji na temat wydarzeń organizowanych w Muzeum. Na podstawie analiz wewnętrznych, stwierdzono, że jest to obecnie najskuteczniejszy sposób promowania działalności muzeum.

Niezależnie od aktywności na portalach i profilach internetowych, podjęte zostaną działania mające na celu wykonanie nowej strony internetowej placówki.

Wciąż istotną rolę odgrywają i w przyszłości odgrywać będą także tradycyjne materiały drukowane (plakaty, ulotki, foldery). Dobrą praktyką jest również umieszczenie na terenie miasta spójnych graficznie kierunkowych tabliczek informujących o muzeum.

Sporządził:

Bartłomiej Bartecki

24.08.2023